

Уляна Безпалько

МУЗЕЙНИЙ КОМПЛЕКС ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА

У статті досліджено історію формування і розвитку музейного комплексу Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка, проаналізовано його структуру, висвітлено основні аспекти діяльності музейного комплексу в контексті навчально-виховних завдань сучасної вищої школи.

Ключові слова: музей, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, експозиція, фотоматеріали, каталог.

Музейний комплекс Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (далі – ТНПУ ім. В. Гнатюка) складається з восьми окремих підрозділів, кожен з яких репрезентує певний напрямок із широкого спектру науково-освітніх галузей, охоплених навчально-виховним процесом університету. А саме, в структуру музейного комплексу входять: музей освіти і педагогіки, музей Володимира Гнатюка, природознавчий музей, геологічний музей, музей спортивної слави, музей дитячої творчості, музей технічної і прикладної творчості, археологічно-краєзнавчий музей «Джерела» [67; 37].

Музей освіти і педагогіки найбільш виразно відображає концепцію створення і функціонування музейного комплексу ТНПУ імені В. Гнатюка. Музей було створено у 1980 р., з ініціативи доцента Миколи Івановича Герца. Експозиція музею розміщена у навчальному корпусі №3. Керівником музею є випускник історичного факультету Микола Павлович Галай [67].

Експозиція музею складається із трьох відділів, що репрезентують основні напрямки діяльності Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка: «Історія становлення та розвитку», «Наукова діяльність і міжнародні наукові зв'язки», «Виховна робота». У загальній кількості експозиція музею налічує більше 20 стендів.

Перший відділ, «Історія становлення та розвитку», представляє короткий огляд зародження, формування та реструктуризації навчального закладу, від початкових форм існування – Кременецької братської школи, котра була заснована в 1620 р., а у 1637 р. – реорганізована в Кременецький колегіум, – до сьогодення. Експозиція відділу представлена низкою цікавих документів і фотоматеріалів, що характеризують різні періоди становлення навчального закладу.

Увагу відвідувачів привертають стенди, на яких представлено ключові дати в історії розбудови вузу: 15 квітня 1940 р. було відкрито Кременецький вчительський інститут, діяльність якого перервалася подіями Другої світової війни; у вересні 1944 р. роботу інституту було відновлено; у серпні 1950 р. вчительський інститут було реорганізовано в педагогічний. Нарешті, у 1969 р. Кременецький педагогічний інститут було переведено до Тернополя, і з цього моменту можна говорити про початок якісно нового етапу розвитку навчального закладу. Постановою уряду України від 9 червня 1997 р. Тернопільський педагогічний інститут було реорганізовано в університет, а в 1998 р. – йому присвоєно ім'я Володимира Гнатюка, видатного етнографа, історика, педагога та публіциста краю.

Експозицію відділу складають різноманітні фотоматеріали, брошури, газетні публікації, статистичні таблиці, офіційні документи, з яких черпаємо інформацію про систематичне розширення і якісне зростання навчального закладу, його поступову інтеграцію в сучасну систему вищої освіти [1, с. 2–3]. Матеріали відділу «Історія становлення та розвитку» доповнені програмами різноманітних міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференцій, які організовувалися на базі факультетів навчального закладу [2], екземплярами фахових наукових видань факультетів [38; 39; 40; 41; 43], цінними навчально-методичними розробками викладачів університету [28], численними грамотами, дипломами та іншими відзнаками, якими були нагороджені викладачі й студенти вузу за участь в різноманітних конкурсах, олімпіадах, змаганнях впродовж десятиліть розвитку ТНПУ ім. В.Гнатюка.

Цікавими для дослідників історії вузу є показники, що характеризують формування кадрового потенціалу навчального закладу. Якщо упродовж 1950–1951 рр. в Кременецькому педагогічному інституті працю-

вало 43 викладачі, з яких лише троє мали науковий ступінь кандидатів наук, то у 1964–1965 рр. в рамках інституту функціонувало 12 кафедр, кількість викладачів зросла до 120 осіб, з них – 21 кандидат наук. Натомість у 1997 р. Тернопільський педагогічний інститут (згодом – університет) складався з 42 кафедр, на яких працювало 385 викладачів. 3-поміж них було 36 докторів наук, професорів, 226 кандидатів наук, доцентів, 3 академіки і члени-кореспонденти галузевих Академій наук.

Окремий стенд відділу репрезентує докторський сегмент викладацького корпусу університету станом на 1 січня 2003 р., кількість якого дещо скоротилася у порівнянні з 1997 р., і становила 28 осіб. 3-поміж викладачів навчального закладу на 2003 р. урядові відзнаки отримали: Алексієвець Микола Миронович – заслужений працівник освіти України, Гунько Євген Іванович – заслужений артист УРСР, Іваноньків Богдан Михайлович – заслужений артист України, Кравець Володимир Петрович – заслужений працівник народної освіти України, Мельник Володимир Михайлович – заслужений художник України, Репка Борис Данилович – заслужений артист України, Семчишин Володимир Франкович – заслужений працівник культури УРСР, Шиян Богдан Михайлович – заслужений працівник фізичної культури і спорту України.

На стендах відділу «Історія становлення та розвитку» представлено структуру і діяльність більшості факультетів університету, котрі функціонують на сьогоднішній день: інженерно-педагогічного, географічного, історичного, фізико-математичного, хіміко-біологічного, іноземних мов та фізичного виховання, а також факультетів довузівської підготовки та післядипломної освіти. Окрім того, представлені експозиції музично-педагогічного, психолого-педагогічного факультетів і факультету підготовки початкових класів.

Попри інформаційне і змістовне наповнення експозицій, відзначимо, що вони потребують певного доповнення та оновлення, оскільки упродовж останніх років структура університету зазнала чергової трансформації: музично-педагогічний факультет було розширено, і на його базі створено Інститут мистецтв, а психолого-педагогічний факультет і факультет підготовки початкових класів були об'єднані в рамках Інституту педагогіки і психології.

Відзначимо, що з-поміж виставкових матеріалів, котрі репрезентують діяльність факультетів університету, чи не найбагатшою є експозиція історичного факультету. В ній представлено багаторічний науковий та навчально-методичний доробок викладачів факультету, збірники наукових статей [42], монографії [3; 5], довідникові видання, що були підготовані до друку на історичному факультеті в рамках становлення сучасної історіографічної школи під науковим керівництвом професора Алексієвця Миколи Мироновича [71]. У вітрині історичного факультету також розміщено низку різноманітних програм науково-практичних конференцій, тематика котрих торкається якнайширшого кола історичних, культурних і методологічних проблем [35; 52; 53; 54; 56].

Цікавим експонатом виставки, що презентує діяльність історичного факультету, є брошура «Історичний факультет. Програма подальшого розвитку (у світлі рішень II Всеукраїнського з'їзду працівників освіти та виступу на ньому Президента України Леоніда Кучми)», видана у 2002 р. Зазначена розробка окреслила пріоритетні напрямки розвитку історичного факультету у майбутньому, виділяючи такі напрямки: підготовка вчительських кадрів, розвиток наукових досліджень, реформування навчального процесу, розвиток виховної роботи, модернізація навчально-матеріальної бази та інформатизація факультету [26, с. 3–8].

Другий відділ музею освіти і педагогіки – «Наукова діяльність і міжнародні наукові зв'язки» – представляє широку експозицію наукових здобутків викладачів і студентів ТНПУ ім. В. Гнатюка. Зокрема, стенди відділу репрезентують такі основні напрямки наукової діяльності вузу: роботу над колективними науковими темами кафедр, розробку індивідуальних наукових тем викладачів та аспірантів, виконання тематичного плану науково-дослідних робіт, що мають цільове бюджетне фінансування. Окремі стенди висвітлюють діяльність науково-дослідних лабораторій університету, з-поміж котрих варто відзначити лабораторії полімеркомпозиційних матеріалів, екології та біотехнології, екологічної біохімії, хімії ненасичених сполук, моделювання еколого-географічних систем, композиційних матеріалів, обміну речовин, а також «Галицький ентомологічний заказник».

Стенди відділу містять цікаву інформацію щодо налагодження університетом активних зв'язків з провідними науковими центрами

ми США, Канади, Німеччини, Польщі. Можемо зробити висновок, що, упродовж всього періоду свого становлення ТНПУ ім. В. Гнатюка не залишався осторонь новітніх тенденцій світового наукового простору, прямуючи курсом інтеграції та модернізації. Наукові дослідження викладачів університету викликали і продовжують викликати активне зацікавлення з боку зарубіжних колег, про що свідчить отримання різноманітних міжнародних грантів, премій, участь низки науковців університету в різноманітних міжнародних програмах для молодих вчених, міжнародних науково-практичних конференціях тощо.

На підставі аналізу матеріалів експозиції відділу «Наукова діяльність», можемо стверджувати, що у структурі життєдіяльності університету значне місце займає підготовка молодих вчених, котра відбувається у рамках функціонування аспірантури, яку було відкрито в 1991 р., з 6-ти спеціальностей. У 2003 р. в університеті здійснювалося навчання в аспірантурі вже за 25 спеціальностями.

У 1996 р. в Тернопільському державному педагогічному інституті було відкрито Вчену раду із захисту кандидатських дисертацій за спеціальністю «Методика навчання української мови». 27 травня 1997 р. раду було доповнено спеціальністю «Українська мова». 28 грудня 1998 р. було реорганізовано Вчену раду «Теорія та історія педагогіки», яку очолив проф. В. П. Кравець. 15 грудня 1999 р. було створено Вчену раду з педагогічних дисциплін, в рамках якої відбуваються захисти кандидатських дисертацій за спеціальностями «Теорія та методика навчання (з галузей знань)», «Теорія і методика професійної освіти», «Теорія і методика виховання». Головою Вченої ради на сьогоднішній день залишається проф. В. П. Кравець, посаду секретаря займає проф. В. М. Чайка.

Слід зазначити, що у експозиції відділу поки що не знайшла відображення інформація про відкриття у 2011 р. Вченої ради із захисту кандидатських дисертацій за спеціальностями «Історія України» та «Історія науки і техніки», яку очолює проф. Іван Степанович Зуляк.

Експозицію відділу «Наукова діяльність і міжнародні наукові зв'язки» доповнюють наукові публікації викладачів та студентів навчального закладу, збірники студентських наукових досліджень, монографії, підручники і посібники, видані в різні періоди діяльності вузу. Більшість експонатів виставки мають автографи авторів, котрі упро-

довж формування експозиції дарували свої роботи музею. Репрезентують наукову творчість викладачів і студентів університету, зокрема, праці Романа Кравченка-Бережного [29], Миколи Алексієвця [4], Івана Зуляка [6], Лесі Алексієвець [3], Степана Бубернака [11]. В експозиції представлені також збірники конференційних матеріалів [65], монографії, присвячені різноманітним аспектам педагогіки і психології [62; 25].

Серед найбільш цікавих і промовистих експонатів варто відзначити збірник наукових робіт студентів університету від 2000 р. [66]. У виданні представлені наукові дослідження кращих студентів вузу, з-поміж яких 18 публікацій, підготованих студентами філологічного факультету, 8 публікацій належать студентам факультету іноземних мов, 3 дослідження студентів фізико-математичного факультету, 6 – студентів психолого-педагогічного факультету, 4 роботи студентів інженерно-педагогічного факультету, 10 наукових робіт, виконаних студентами географічного факультету, 3 публікації студентів факультету фізичного виховання, 10 досліджень студентів хіміко-біологічного факультету, 10 робіт студентів-істориків [посилання на збірник]. Прикметно, що значна частина студентів, котрі опублікували свої дослідження у зазначеному збірнику, продовжують наукову діяльність до сьогодні, – зокрема, Ірина Федорів, Володимир Брославський, Петро Царик, котрі працюють викладачами ТНПУ ім. В. Гнатюка. Окрім них, варто відзначити Олену Волік – одного із провідних сучасних геологів, котра розпочинала свою наукову кар'єру під керівництвом проф. Йосипа Михайловича Свинка, а на даний момент працює в Сполучених Штатах Америки [66, с. 251–255].

Третій відділ музею освіти і педагогіки – «Виховна робота» – у своїй експозиції представляє основні напрямки виховного процесу сучасного вищого навчального закладу: національно-патріотичне та громадянське виховання, трудове виховання, правове, моральне, фізичне, художньо-естетичне, валеологічне та екологічне, сімейно-родинне виховання тощо.

Стенди відділу презентують історію формування і розбудови студентського культурно-мистецького центру «Світлиця», котрий було організовано в 2000 р. на базі студентського будинку культури II рівня

акредитації, при якому активно працювали колективи художньої самодіяльності, різноманітні гуртки, об'єднання за інтересами. На сьогодні культурно-мистецький центр «Світлиця» є потужним осередком студентської творчості, невід'ємним компонентом організації виховного процесу ТНПУ ім. В. Гнатюка. Експозиція відділу представляє діяльність різноманітних творчих колективів студентів університету, пропонує огляд культурно-мистецьких акцій, конкурсів, презентацій, зустрічей з творчими особистостями Тернопільщини й України, котрі організовувалися в різні періоди існування університету, в рамках реалізації виховних завдань вищої школи.

Експозицію відділу «Виховна робота» доповнюють різноманітні афіші, програми науково-практичних конференцій, виховних і мистецьких заходів різних років, запрошення, газетні публікації й відгуки про проведення тих чи інших заходів [13; 23; 55; 57].

Музей освіти і педагогіки виконує непересічну виховну функцію, акумулюючи в своїй експозиції потужний блок історичної пам'яті університету, висвітлюючи основні аспекти науково-педагогічної й освітньої діяльності навчального закладу впродовж усієї історії його існування тощо. Увага відвідувачів акцентується на досягненнях викладачів і студентів у галузі освіти, навчання та виховання, основних аспектах наукової та навчально-виховної діяльності навчального закладу, в експозиції музею яскраво представлені його зв'язки зі світовими науковими центрами.

Попри безсумнівні здобутки й навчально-виховну цінність матеріалів експозиції музею освіти і педагогіки, існують також певні недоліки, над усуненням котрих необхідно працювати. Як відзначив М. П. Галай, у фондах музею міститься значний обсяг цінних матеріалів, що чекають подальшої систематизації й експонування. Частково цю проблему працівники музею вирішують за рахунок оцифрування наявних документів і фотоматеріалів, і розміщення їх на відповідних ресурсах електронної мережі. Проте, коли говорити про сучасний стан експозиції музею освіти і педагогіки, то вона, безперечно, вимагає суттєвого доповнення і оновлення, оскільки хронологічно існуюча виставка завершується 2005-м роком. Окрім того, М. П. Галай зауважив, що, крім нових матеріалів, які потрапили у фонди музею упро-

довж 2006–2012 рр., музей освіти і педагогіки систематично поповнюється цінними експонатами давніших періодів, зокрема, фотоматеріалами. За матеріалами музею освіти і педагогіки виховним відділом ТНПУ ім. В. Гнатюка готується до друку розширене довідникове видання, в якому планується детальніше розглянути історію становлення та розвитку навчального закладу.

У вересні 1991 р. на базі філологічного факультету було відкрито музей Володимира Гнатюка. На сьогодні його керівником є доц. Любов Іванівна Царик. Експозиція музею знайомить відвідувачів із життям і науковим шляхом вченого. Багаті фотоматеріали представляють міста, навчальні заклади, людей, що мали великий вплив на формування В. Гнатюка як науковця й свідомого українця.

Зокрема, привертають увагу матеріали, що висвітлюють наукові й особисті зв'язки В. Гнатюка з представниками тогочасної української суспільно-політичної й наукової еліти – Михайлом Грушевським, Іваном Франком, Олександром Барвінським. В експозиції музею висвітлюється участь В. Гнатюка в роботі Наукового товариства заснованого 1892 р. у Львові, імені Т. Шевченка (НТШ). Матеріали виставки характеризують діяльність В. Гнатюка на посаді секретаря товариства, яким його було обрано в 1899 р., а також його роботу в рамках філологічної секції та етнографічної комісії НТШ.

Широко представлено науково-публіцистичну й етнографічну діяльність В. Гнатюка. Стенди експозиції презентують спектр наукових зацікавлень дослідника, що проявився у публікації низки робіт етнографічного характеру й збірок народної творчості: «Руські народні пісні у записах Володимира Гнатюка», «Народні казки» (1913 р.), «Народні загадки» (1920 р.), «Баронський син в Америці. Вибір народних казок. З образками Юліяна Паньковича», «Народні байки. З образками Михайла Вихора» (1918 р.) та ін. [19; 24]. Частина матеріалів присвячена шести науковим подорожам В. Гнатюка, що відбувалися упродовж 1895–1903 рр. українськими етнічними землями (Угорська Русь). В експозиції музею представлені збірки етнографічних матеріалів, що стали результатом цих мандрівок.

На стендах музею Володимира Гнатюка презентована також сучасна наукова продукція вчених філологічного факультету й універси-

тету загалом, що торкається вивчення життя і діяльності видатного етнографа, фольклориста, літературознавця, славіста, мовознавця, перекладача, публіциста і громадського діяча, яким був В. Гнатюк. В експозиції музею представлені збірники наукових праць мовознавчого й літературознавчого характеру [7; 44; 45], етнографічні праці сучасних дослідників [51], програми конференцій, присвячених відзначенню пам'ятних дат із життя В. Гнатюка [14; 15; 58], газетні й журнальні публікації, різноманітні фотоматеріали, що ілюструють сучасний стан вивчення науково-публіцистичної і духовної спадщини В. Гнатюка тощо.

Низка експонатів музею висвітлюють фольклорно-етнографічну самобутність регіонів України, демонструють особливості будівництва, вишивок, писанок, вірувань, обрядів, звичаїв українського народу. Наявний багатий фольклорний матеріал, записаний студентами університету під час етнографічних експедицій у с. Велеснів на Тернопільщині, звідки походить В. Гнатюк, та в інших регіонах України.

Одним із найстаріших за віком підрозділів музейного комплексу ТНПУ є природничий (зоологічний) музей. Його було створено у 1965 р., з ініціативи доц. Л. Г. Кузьмовича. 7 листопада 2001 р. музею було присвоєно звання «Зразковий». Керує діяльністю музею проф. Василь Іванович Кваша, поповненням фондів музею займаються викладачі кафедри зоології. Зокрема доц. Степан Степанович Подобівський систематично працює над поповненням колекції комах, доц. Дмитро Віталійович Страшний займається колекцією гнізд і птахів, доц. Любов Омелянівна Шевчик і Роман Богданович Подобівський працюють над формуванням експозиції мишоподібних гризунів. Безпосередньою роботою, спрямованою на систематизацію і збереження фондів музею, займається Сергій Михайлович Щегельський, лаборант кафедри зоології ТНПУ ім. В. Гнатюка.

Окремо варто відзначити внесок у створення і розвиток зоологічного музею доц. Василя Степановича Талкуша, котрий упродовж багатьох років, починаючи з кінця 1960-х рр., працював над збиранням і систематизацією колекцій експонатів.

На сьогоднішній момент зоологічний музей – один із найпопулярніших центрів музейного комплексу ТНПУ ім. В. Гнатюка. В музеї постійно проводяться екскурсії, його активними відвідувачами є не лише студенти університету, але й учні шкіл міста, студенти інших навчаль-

них закладів Тернопільщини, представники закордонних вузів тощо. Для реєстрації відвідувачів та фіксації їхніх відгуків про діяльність музею ведеться спеціальний журнал. Експонати музею перебувають у хорошому стані, що забезпечується використанням спеціальних хімічних препаратів. Більшість експонатів не потребують особливих умов для збереження, а найсуттєвіші проблеми в цьому відношенні, як зауважив С. М. Щегельський, створюють колекції комах, котрим повсякчас загрожують різноманітні шкідники. Окремі експонати музею, враховуючи специфіку походження, зберігаються в рідинному середовищі, зокрема, у формаліновому розчині. Одним із найцікавіших експонатів є екземпляр невеликої чорноморської акули-катрана. Зазвичай, вона є фаворитом серед відвідувачів шкільного віку, поряд із черепом дельфіна, опудалами оленів і великих хижих птахів.

Як відзначають творці й працівники зоологічного музею, основним завданням їхньої діяльності є збереження натуральних природних об'єктів фауни у вигляді колекцій, препаратів, опудал з наступним їх використанням у навчальній та науковій роботі. Зоологічні фонди музею нараховують більше 1200 експонатів, з них 1000 екземплярів хребетних тварин 6-ти класів, 35-ти рядів, 97 родин, у т.ч. більше 100 опудал птахів і ссавців, які розміщені за біотопною належністю. Матеріали музею представляють багате підґрунтя для проведення досліджень еколого-біологічного напрямку та поширення наукових знань про фауну західного регіону України. Представлена експозиція сприяє кращому засвоєнню навчального матеріалу, має велике пізнавальне значення, сприяє шанобливому ставленню до природи рідного краю. Оpubлікований за фондами музею «Каталог фауни безхребетних і хребетних» використовується у навчальному процесі [27].

Слід зазначити, що віднедавна, в рамках розширення фондів, у природничому музеї розпочала роботу нова експозиція. Більше 200 видів губок, коралів голкошкірих і мушель моллюсків із різних куточків світу подарувала музею колекціонер-любитель Дарія Наконечна. У приватній збірці колекціонерки представлено значну кількість рідкісних експонатів, які не залишили байдужими науковців хіміко-біологічного факультету кафедри зоології. Працівники музею зоології на факультеті опрацювали подаровані експонати і уклали спеціальний каталог.

Створення нової експозиції спрямоване на розширення наукового кругозору студентів, залучення їх до процесу пізнання різноманіття морських безхребетних тварин і розуміння необхідності їх збереження. Працівники природничого музею планують продовжувати співпрацю із Д. Наконечною, адже її колекція заслуговує наукової уваги. Щоб закріпити цю співпрацю, між університетом і Д. Наконечною було підписано партнерську угоду [68].

Чи не найбільшу навчально-пізнавальну цінність з-поміж підрозділів музейного комплексу ТНПУ ім. В. Гнатюка має діяльність геологічного музею. Музей було сформовано в 1960 р. на основі експозиції, що складалась із колекції мінералів, гірських порід та скам'янілих решток організмів, зібраних проф. Йосипом Михайловичем Свинком разом із студентами протягом п'яти десятиріч. Починалася робота зі створення музею ще на базі Кременецького педагогічного інституту, а з переведенням навчального закладу в Тернопіль у 1969 р., геологічний музей постійно розвивався і наповнювався новими колекціями експонатів.

Як відзначив проф. Й. М. Свинко, збирати перші колекції мінералів й гірських порід йому допомагали друзі-геологи, що працювали в різних регіонах колишнього СРСР – А. Богуцький, Ю. Ляхов, М. Павлунь, В. Харкевич та ін.

Діяльність музею характеризується чіткою структурою й регламентацією. Геологічний музей має власний Статут, Положення, інвентарну книгу, книгу обліку відвідувань, план роботи. Його статус юридично закріплено відповідним Свідоцтвом, виданим управлінням освіти Тернопільської обласної державної адміністрації № 27/19-27 від 7 листопада 2001 р.

Музей займає відповідно обладнану рекреацію п'ятого поверху головного корпусу університету та розташований поруч кабінет геології. Керівником музею є Петро Михайлович Дем'янчук, хоча проф. Й. М. Свинко і досі провадить активну діяльність, спрямовану на поповнення фондів музею й розширення його теоретичної і матеріальної бази [60; 61].

Експозиції геологічного музею представлені у шістьох відділах: «Історія геологічного розвитку Землі», «Мінералогія», «Виробні і дорогоцінні камені», «Корисні копалини», «Гірські породи» і «Палеон-

тологія». Варто зазначити, що назагал у музеї зібрано понад 1200 експонатів, кам'яного матеріалу тощо. Тут представлені геологічні зразки з Поділля, Карпат, Донбасу, Полісся та інших регіонів України. Окрім того, експозиції музею збагачені матеріалами, котрі походять з Казахстану, Середньої Азії, Забайкалля, Кавказу, Уралу, Хібінських гір тощо. З-поміж найцікавіших експонатів, що мають закордонне походження, варто відзначити зразки рудних мінералів з Канади, вулканічних туфів і застиглої лави з Італії (вулкан Везувій), мармуру з Греції, вапняку і коралів з Єгипту [17; 18, с. 5–7].

Упродовж останніх років (починаючи з 2001 р.) геологічний музей поповнився колекцією гірських порід-травертинів, над формуванням якої працювала молодий науковець, асистент кафедри фізичної географії Олена Волік. Спільно з проф. Й.М. Свинком вони підготували до друку і видали наукову монографію, присвячену дослідженню значених гірських порід [12].

Інтер'єр геологічного музею прикрашає низка живописних полотен художника Олександра Синельникова, на яких митець зобразив серію палеоландшафтів та окремі види рослин і тварин, що заселяли територію сучасної Тернопільщини в геологічному минулому.

Геологічний музей університету, перш за все, представляє багате доповнення навчальної бази для вивчення геології, географії рідного краю, палеогеографії, хімії, загальної географії і краєзнавства студентами географічного та хіміко-біологічного факультетів. Щороку музей відвідують сотні студентів ТНПУ ім. В. Гнатюка, інших навчальних закладів Тернополя, вчителі та школярі міста і області, слухачі семінарів і курсів підвищення кваліфікації, численні гості університету з України, Росії, Польщі та інших країн. Геологічний музей університету упродовж свого існування слугує інструментом яскравої пропаганди і популяризації краєзнавчих знань, засобом формування екологічної та духовної культури українського суспільства [18, с. 49].

Одним із найбільш перспективних підрозділів щодо виховного потенціалу в структурі музейного комплексу університету є музей спортивної слави, роботою якого керує Петро Ігорович Ладика. Музей було створено в 1988 р., як зазначив П. І. Ладика, «з метою популяризації спортив-

них досягнень студентів і випускників факультету фізичного виховання, збереження і примноження традицій факультету серед студентства).

В музеї представлено тематичні розділи експозицій: наукова робота, спортивні досягнення, практична діяльність, співпраця з іншими навчальними закладами. Лівову частку експонатів займає інформація про розвиток спорту на факультеті фізичного виховання. До уваги відвідувачів музею представлена інформація про студентів та випускників факультету – учасників олімпійських ігор, чемпіонатів і першостей світу, Європи, України та інших змагань. Зокрема, наявні дані про майстрів спорту міжнародного класу Тараса Дольного (біатлон), Романа Верастюка (легка атлетика), Галину Страхоцьку-Єднак (велоспорт), Лілію Проць (пауерліфтинг), Володимира Трачука (лижне двоборство), тричі учасницю олімпіади Віру Зозулю (спортивна ходьба) [67]. Окрім того, в експозиції представлені сучасні досягнення студентів і випускників факультету, зокрема, Олени Підрушної, Юрія Чебана, Інни Осипенко-Родянської.

В 2007 р. факультет відзначив 50-річчя з дня заснування, тому в музеї з'явилися сувеніри, подарунки, вітальні адреси, які були адресовані факультету на честь цієї дати. В експозиції музею представлений також різноманітний спортивний інвентар: футбольні, волейбольні та баскетбольні м'ячі, весла, також спортивні сувеніри – зокрема, автентичний тренувальний м'яч команди футбольної «Динамо» з автографом відомого спортивного коментатора Артема Франківа.

Варто зазначити, що музей спортивної слави ТНПУ ім. В. Гнатюка користується неабиякою популярністю серед учнівської і студентської молоді м. Тернополя. В експозиції музею донедавна знаходилися виготовлені школярами міста стінгазети, в яких були розміщені матеріали щодо діяльності факультету фізичного виховання, спортивних досягнень його студентів та випускників.

У музеї проходять заняття з курсу «Вступ до спеціальності», екскурсії для учнів шкіл з метою профорієнтаційної роботи. Під час проведення днів факультету, тижнів кафедр, батьківських зборів тут також багато відвідувачів.

У структуру музейного комплексу ТНПУ ім. В. Гнатюка входить також музей дитячої творчості, керівником якого є Оксана Тарасівна Писарчук. Профіль музею – освітній. Музей дитячої творчості було

створено у 1980 р. при лабораторії методики викладання трудового навчання. У ньому шляхом використання нестандартних форм і методів студенти проводять науково-дослідну пошукову роботу.

Тут функціонує студентське конструкторське бюро, асортимент його конструкцій нараховує близько 300 найменувань. На базі музею регулярно проводяться благодійні виставки-розпродажі виробів, виготовлених студентами. Крім того, постійно діє студентсько-учнівський театр, персонажі і декорації до якого створюють самі студенти. Музей слугує також науково-методичним центром підготовки і перепідготовки педагогічних кадрів у трудовому та естетичному вихованні учнівської молоді [37].

Можна відзначити, що за своїми завданнями, структурою і напрямками перспективного розвитку, музей дитячої творчості багато в чому функціонує паралельно з іншим підрозділом музейного комплексу університету – музеєм технічної і прикладної творчості. Керівництво роботою цього музею здійснює доц. Стефанія Петрівна Павх, над поповненням і систематизацією експозиції працює також Ярослав Тарасович Пилявський.

Музей знаходиться в корпусі № 5 інженерно-педагогічного факультету. В експозиції представлено понад 100 експонатів, які відтворюють історичні, технічні, світові досягнення в різних галузях науки, виробництва, технологій, історії. Частина експонатів відтворюють різноманітні художні технології українських ремесел: гуцульського різьблення, жирування, аплікації, тригранно-виїмкового та яворівського різьблення, техніку «вишиванки», пірографію, маркетрі, інтарсію, горельєфного та барельєфного різьблення, випилювання тощо. Експонатами є рамки, булави, писанки, кухонні дошки, шкатулки, плакетки, свічники, декоративні тарелі, ложки, біжутерія, хрести та ін. [67].

На завершення аналізу діяльності музейного комплексу ТНПУ ім. В. Гнатюка розглянемо останній підрозділ зазначеного комплексу – археологічно-краєзнавчий музей «Джерела», який було засновано доц. Олександром Миколайовичем Петровським у 1995 р., як навчально-методичний кабінет з археології та допоміжних історичних дисциплін. Музей набув свого теперішнього статусу згідно з наказом ректора від 5 лютого 1999 р.

Зміст експозиції музею визначається вимогами методологічного і методико-педагогічного характеру. Музей розкриває історію Тернопілля від найдавніших часів до середньовіччя. Структура експозиції археологічно-краєзнавчого музею «Джерела» складається із шести тематичних відділів: «Археологічне вивчення краю», «Кам'яний вік на Тернопільщині», «Епоха палеометалів», «Ранній залізний вік», «Слов'яни», «Тернопілля у складі Галицько-Волинського князівства». Окремий стенд репрезентує основні напрямки сучасних досліджень із галузі спеціальних (допоміжних) історичних дисциплін: фалеристику, нумізматику, палеографію. З моменту заснування музею на його базі проведено понад 200 екскурсій для студентів університету, слухачів Малої академії наук, учасників різноманітних міжнародних та всеукраїнських конференцій, які проводилися на історичному факультеті ТНПУ ім. В. Гнатюка.

Фонди музею регулярно поповнюються артефактами завдяки археологічним дослідженням, що ведуться в Тернопільській області історичним факультетом спільно з обласним краєзнавчим музеєм та іншими науковими установами регіону. Безпосередніми учасниками цих досліджень є студенти, які під керівництвом досвідчених фахівців набувають практичних навиків і досвіду науково-пошукової роботи з археології, виконують курсові, дипломні та магістерські дослідження. З-поміж викладачів історичного факультету, які активно долучаються до наповнення фондів археологічного музею новими експонатами, окрім О.М. Петровського, варто відзначити Володимира Мироновича Кіцака, Олександра Івановича Шаму, Андрія Богдановича Кліша, Галину Василівну Саранчу.

У фондах археологічного музею зберігаються кремінні знаряддя праці від раннього палеоліту до епохи бронзи. Зокрема, наявні численні свердлені та шліфовані сокири культури шнурової кераміки. В експозиції представлені шліфовані кремінні сокири епохи неоліту-енеоліту. Широко представлена колекція уламків керамічного посуду археологічних культур, що існували на теренах Західної України загалом, і Тернопілля зокрема. Особливу цінність мають залишки великого бронзового казана, який, імовірно, належав гава-галіградській культурі фракійського гальштату. Також в експозиції музею представлені чис-

ленні кістяні старожитності, серед яких увагу привертає зуб мамонта. Музей активно використовується для проведення засідань археологічного клубу «АГУСТІС», а також матеріали музею використовуються як унаочнення під час проведення занять з археології, первісного суспільства, музеєзнавства та історичного краєзнавства.

Крім того, варто зазначити, що у фондах археологічного музею зберігається доволі велика бібліотека, представлена різноманітними науковими виданнями, монографіями [21], збірниками наукових статей [22], журналами, інформаційно-методичними бюлетенями [47], каталогами пам'яток історії та культури [46] тощо. Особливо цінною з науково-практичної точки зору є добірка наукових монографій, присвячених дослідженню різноманітних проблем вітчизняної та зарубіжної археології, виданих як у часи існування СРСР [8; 9; 16; 20; 31; 64], так і після досягнення Україною незалежності [22; 50; 63; 72]. Частина видань, представлених у бібліотеці музею, носить краєзнавче спрямування і знайомить відвідувачів із особливостями регіонального історико-культурного розвитку Тернопільщини та інших областей України [30; 33; 36; 48; 59; 69; 70].

Заслугове окремої уваги також науковий та навчально-методологічний доробок творця і багаторічного незмінного керівника археологічно-краєзнавчого музею «Джерела» О.М. Петровського [10; 32; 49]. Бібліотечні фонди музею активно використовуються студентами під час підготовки різноманітних дослідних завдань, самостійного опрацювання археологічних матеріалів, представлених в експозиції музею, сприяють формуванню наступної генерації українських археологів-науковців, новаторів науково-дослідного пошуку.

Таким чином, історія становлення і розвитку музейного комплексу ТНПУ імені Володимира Гнатюка бере свій початок з 1960-х рр., коли було засновано перші підрозділи сучасного музейного комплексу: геологічний та зоологічний музеї. В музейний комплекс навчального закладу, окрім вище згаданих, входять також музей освіти і педагогіки, музей Володимира Гнатюка, музей дитячої творчості, музей технічної і прикладної творчості, музей спортивної слави, археологічно-краєзнавчий музей «Джерела», котрий було засновано найпізніше – у 1995 р.

Хоча структурно музейний комплекс ТНПУ ім. В. Гнатюка можна вважати завершеним, однак робота над поповненням фондів тих чи інших музеїв, котрі входять до його складу, ведеться активно і систематично. З'являються нові експонати, формуються виставки, публікується інформаційна література тощо. Назагал, варто відзначити, що експозиції музейного комплексу ТНПУ ім. В.Гнатюка – багаті й цікаві, вони виконують непересічну навчально-виховну функцію, сприяють популяризації різних напрямків діяльності навчального закладу, викликають жвавий інтерес у численних відвідувачів, про що свідчать схвальні відгуки в книгах реєстрацій відвідин, які ведуться в значній частині музеїв.

З-поміж найбільш популярних серед відвідувачів музеїв варто відзначити, знову ж таки, геологічний, зоологічний музеї та музей освіти і педагогіки. Проте це не означає, що інші музеї представлені менш цікавими експозиціями, чи є недостатньо розвиненими. Найголовніша спільна проблема у розвитку музейної справи в ТНПУ ім. В. Гнатюка – відсутність належної матеріально-технічної бази, зокрема, просторих приміщень для оформлення експозицій. Хоча у фондах більшості музеїв комплексу зберігається чимало цікавих і пізнавальних матеріалів, що потребують подальшої систематизації, каталогізації та експонування.

Список використаних джерел

1. 1993–1997. Статистичні дані розвитку ТДПУ. – Тернопіль, 1998.
2. Актуальні проблеми історії і правознавства у працях молодих вчених (До 10-річчя створення історичного факультету ТДПУ імені В. Гнатюка). Програма Всеукраїнської науково-практичної конференції (23-24 жовтня 2003 р.). – Тернопіль, 2003. – 22 с.
3. Алексієвець Л. Києво-Могиллянська академія у суспільному житті України і зарубіжних країн (XVII–XVIII ст.ст.) /Л. Алексієвець. – Тернопіль: Збруч, 1999. – 263 с.
4. Алексієвець М. М. За законами нового світу. НДР: 1949–1979 / М. М. Алексієвець. – Київ: Видавництво політичної літератури України, 1979. – 100 с.
5. Алексієвець М. М. Роль М. Грушевського у піднесенні національної самосвідомості українського народу (кінець XIX – поч. XX ст.) /М. М. Алексієвець, Л. М. Алексієвець, О. П. Трум. – Тернопіль: Літопис, 2002. – 104 с.

6. Алексієвець М. М., Зуляк І. С. Діяльність «Просвіти» у національно-культурному відродженні Східної Галичини (1868–1914) /М. М. Алексієвець, І. С. Зуляк. – Тернопіль: Літопис, 1999. – 184 с.
7. Альманах філологічного факультету. Студентський науковий збірник. – Вип. 1. – 2000. – 99 с.
8. Археологическая карта Башкирии. – М.: Наука, 1976. – 264 с.
9. Археология СССР. Мезолит СССР. – М.: Наука, 1989. – 352 с.
10. Археологія. Програма навчального курсу (за вимогами кредитно-модульної системи) /упорядн.: Петровський О. М., Кіцак В. М. – Тернопіль: Тернопільський національний педагогічний університет імені В. Гнатюка, 2012. – 56 с.
11. Бубернак С. Легенди про Ягільницю /С. Бубернак. – Чортків: Принтерінформ, 1997. – 36 с.
12. Волік О., Свинко Й. Травертини Поділля: монографія / О. Волік, Й. Свинко. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2008. – 144 с.
13. Володар у царстві духу. Мистецька програма художніх колективів та виконавців музично-педагогічного факультету (До 187-ої річниці від Дня народження Тараса Григоровича Шевченка). – Тернопіль: ТДПУ, 2001.
14. Володимир Гнатюк і сучасність: фольклористика, етнографія, літературознавство. Програма Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 130-річчю від дня народження Володимира Гнатюка (3–4 травня 2001 р.). – Тернопіль, 2001.
15. Всеукраїнські Гнатюківські читання. Українська мова і література: історія, сучасний стан і перспективи розвитку (5–6 травня 1999 р.). – Тернопіль, 1999. – 16 с.
16. Галанина Л. К. Скифские древности Поднепровья (Эрмитажная коллекция Бранденбурга) /Галанина Л. К. – М.: Наука, 1977. – 68 с.
17. Геологічний музей Географічного факультету (буклет). – Тернопіль: Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, 2000.
18. Геологічний музей Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка: Путівник/ Автори укладачі Йосип Свинко, Петро Дем'янчук. – Тернопіль, 2012. – 52 с., іл.
19. Гнатюк В. Народні новели /В. Гнатюк. – Львів: Українська видавнича спілка, 1917.
20. Горюнов Е. А. Ранние этапы истории славян Днепровского Левобережья /Е. А. Горюнов. – Ленинград: Наука. Ленинградское отделение, 1981. – 136 с.

21. Гумен Ю. Є. Урбоекологічні проблеми Західного регіону України 1960–1990 рр.: історичний аспект /Ю. Є. Гумен. – Тернопіль: Вектор, 2008. – 264 с.
22. Древности причерноморских степей. Сборник научных статей. – К.: Наукова думка, 1993. – 124 с.
23. Духовні скарби українського народу в житті молоді. Програма науково-практичної конференції, приуроченої 3-й річниці заснування товариства «Вертеп» (25–26 лютого 1994р.). – Тернопіль, 1994.
24. Етнографічний збірник (Етнографічна комісія НТШ). – Т. VI. Галицько-руські анекдоти (зібрано Володимиром Гнатюком). – Львів, 1899.
25. Залевский Г. В. Фиксированные формы поведения /Г. В. Залевский. – Иркутск: Восточно-Сибирское книжное издательство, 1976. – 192 с.
26. Історичний факультет. Програма подальшого розвитку (у світлі рішень II Всеукраїнського з'їзду працівників освіти та виступу на ньому Президента України Леоніда Кучми). – Тернопіль: Літопис, 2002. – 8 с.
27. Каталог фауни хребетних зоологічного музею кафедри зоології / уклад.: Кваша В. І., Страшнюк Д. В./ Довідник (2-е видання, доповнене). – Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2005. – 19 с.
28. Кораль Я. А. Математичні ребуси в початковій школі /Я. А. Кораль, І. Я. Романишин. – Тернопіль: Навчальна книга «Богдан», 1999. – 64 с.
29. Кравченко-Бережной Р. Перекличка /Р. Кравченко-Бережной. – Мурманск: Мурманское книжное издательство, 1978. – 216 с.
30. Краєзнавство. Науково-популярний журнал. – Київ, 1999. – № 1–4. – 168 с.
31. Крис Х. И. Кизил-Кобинская культура и тавры /Х. И. Крис. – М.: Наука, 1981. – 128 с.: ил.
32. Крочак І. Протичовновий корвет «Тернопіль» /І. Крочак, О. Мухладі, Р. П'ятницький, О. Петровський, О. Гаврилюк. – Тернопіль: Видавництво «Астон», 2009. – 96 с.
33. Лоза Ю., Вовк Ю. Наш Петриків (до 550-річчя) /Ю. Лоза, Ю. Вовк. – Тернопіль: ТзОВ «Терно-граф», 2008. – 25 с.
34. Матеріали науково-практичної конференції «Замки Тернопілля – невід'ємна складова історико-культурної спадщини України». – Збараж: Національний заповідник «Замки Тернопілля», 2006. – 130 с.
35. Кордуба М. у контексті сучасного національного відродження. Програма всеукраїнської науково-практичної конференції (20 березня 2001 р.) / Мирон Кордуба. – Тернопіль: Літопис, 2001. – 8 с.

36. Мокрій Ю. Підволочиськ; короткий ілюстрований історичний нарис /Ю. Мокрій. – Підволочиськ, 2001. – 206 с.

37. Музейний комплекс (буклет). – Тернопіль: Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка.

38. Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. – Мовознавство. – 1999. – № 1. – 115 с.

39. Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. – Мовознавство. – 2002. – № 2 (8). – 120 с.

40. Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. – Мовознавство. – 2003. – № 2 (10). – 160 с.

41. Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство. – 2000. – № 1 (4). – 144 с.

42. Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія/За заг. ред. проф. М. М. Алексієвця. – Тернопіль. – 2003. – Вип. 2. – 282 с.

43. Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Мовознавство. Тернопіль: ТДПУ, 2001. – Вип. V. – 150 с.

44. Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Літературознавство/ За ред. проф. М. Ткачука. – Тернопіль: ТНПУ ім. В.Гнатюка, 2008. – Вип. 25. – 347 с.

45. Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Літературознавство/ За ред. проф. М. Ткачука. – Тернопіль: ТНПУ ім. В.Гнатюка, 2009. – Вип. 28. – 418 с.

46. Пам'ятки історії та культури України. Каталог-довідник. Зошит I: Пам'ятки історії та культури України: дослідження та збереження/ Горбик В.О., Денисенко Г.Г., Катаргіна Т.І., Колосок Б.В. та ін. – К.: Інститут історії України НАН України, Українське товариство охорони пам'яток історії та культури. – 2005. – 240 с.: іл.

47. Пам'ятники України. Інформаційно-методичний бюлетень Українського товариства охорони пам'яток історії та культури. – 1986. – №2. – 64 с.

48. Панченко В. Міські та містечкові герби України. – К.: Видавничий центр «Просвіта», 2000. – 204 с.: іл.

49. Петровський О. Культурна спадщина України: Матеріали до Зводу пам'яток історії та культури Тернопільської області (Тернопільський район та м. Тернопіль) / О. Петровський. – Тернопіль: Астон, 2009. – 124 с.

50. Пивоваров С. В., Федорак В. Ф. *Основи археології Буковини (шкільний курс) / С. В. Пивоваров, В. Ф. Федорак* – Чернівці: Місто, 2010. – 156 с.

51. Полятикін М. А. *Народні танці Волині і Волинського Полісся / М. А. Полятикін*. – Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2008. – 102 с. – 4 іл.

52. Програма всеукраїнської науково-практичної конференції «Релігієзнавство як навчальна дисципліна: теоретико-методологічні і методичні основи викладання у вищій школі» (15–16 листопада 2002 р.). – Тернопіль: Літопис, 2002. – 18 с.

53. Програма всеукраїнської студентської наукової конференції «Українська молодь у боротьбі за незалежність у ХХ ст.» (23–24 жовтня). – Тернопіль, 1997. – 20 с.

54. Програма III міжнародної конференції молодих вчених «Україна – Польща: шлях до європейської співдружності» (16–17 травня 2002 р.). – Тернопіль, 2002. – 16 с.

55. Програма концерту камерного оркестру для студентів історичного, філологічного та психолого-педагогічного факультетів (1 листопада 2000 р.). – Тернопіль: ТДПУ ім. В. Гнатюка, 2000.

56. Програма міжнародної науково-практичної конференції «Національно-державне відродження слов'янських народів Центрально-Східної Європи крізь призму 85-річчя». Україна, м. Тернопіль. 18–19 листопада 2003 р. – Київ – Тернопіль, 2003. – 22 с.

57. Програма ювілейного концерту симфо-джаз оркестру під керуванням заслуженого працівника культури України Володимира Семчишина (24 березня 2002 р., м. Тернопіль). – Тернопіль, 2002.

58. Роль В. Гнатюка у розвитку української національної культури (Тези доповідей і повідомлень наукової конференції, присвяченої 120-річчю від Дня народження В. Гнатюка). – Тернопіль, 1991.

59. Сапіга В. К. *Українські народні свята та звичаї / В. К. Сапіга*. – Київ: Товариство «Знання України», 1993. – 112 с.

60. Свинко Й. *Природа Тернопільщини в геологічному минулому / Й. Свинко*. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2010. – 112 с., іл.

61. Свинко Й. *Природа Хмельниччини в геологічному минулому / Й. Свинко*. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2010. – 112 с., іл.

62. Сеница И. Е. *Педагогический такт и мастерство учителя / И. Е. Сеница*. – М.: Педагогика, 1983. – 248 с.

63. Ситник О. *Середній палеоліт Поділля / О. Ситник*. – Львів: Інститут українознавства імені Івана Крип'якевича НАН України, 2000. – 372 с.

64. Скифия и Кавказ. Сборник научных трудов. – К.: Наукова думка, 1980. – 260 с.

65. Спадщина Олега Кандиби-Ольжича у контексті національного відродження України. Збірник матеріалів міжнародної наукової студентської конференції /За ред. М. М. Алексієвця. – Тернопіль: Видавництво ТДПУ, 1999. – 278 с.

66. Студентський науковий вісник. – Випуск № 3. – 2000. – 236 с.

67. Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка. Музейний комплекс Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка//Режим доступу: <http://www.tnpu.edu.ua/vyhovna/museji.php>

68. Тернопільський Національний Педагогічний Університет. Відкриття нової експозиції у музеї зоології ТНПУ// Режим доступу: http://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=126238794232801&id=100005400424405

69. Троян М. В. Мукачевский замок: Историко-краеведческий очерк / /М. В. Троян. – 2-е изд., переработанное и дополненное. – Ужгород: Карпаты, 1982. – 56 с.

70. Троян Н. А. Гутисько: роки, долі, події (1945–2006 рр.) /Н. А. Троян. – Тернопіль: Мандрівець, 2006. – 112 с.

71. Українська історична біографістика: забуте і невідоме/ За ред. проф. М. М. Алексієвця. – Част. 1. – Тернопіль: Лілея, 2005. – 352 с.

72. Чмихов М.О. Археологія та стародавня історія України: Курс лекцій /М. О. Чмихов, Н. М. Кравченко, І. Т. Черняков. – Київ: Либідь, 1992. – 376 с.: іл.

Ulyana Bezpalko

THE TERNOPIL NATIONAL PEDAGOGICAL UNIVERSITY MUSEUM COMPLEX NAMED AFTER VOLODYMYR HNATYUK

This history of the formation and the development of Ternopil National Pedagogical University Museum Complex named after V. Hnatyuk has been traced, the museum structure has been analyzed and the main aspects

of the museum complex in the context of educational problems of modern higher education were highlighted in the article.

Key words: museum, Ternopil National Pedagogical University named after Volodymyr Hnatyuk, exhibition materials, catalogue.

